

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Vaatus oikaisuvaatimuksen liittämistä laskuun on sinänsä perusteltu, mutta edellyttää tietojärjestelmätoimittajilta teknisen toteutuksen mahdollistamista. Satakunnan sairaanhoitopiirissä oikaisuvaatimuksen liittäminen laskuun ei ole tällä hetkellä teknisesti mahdollista, mutta järjestelmätoimittaja on ilmoittanut tekevänsä muutoksia laskupohjiin; muutosten aikataulu ei ole täsmentynyt vielä.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Pykälä on tarpeellinen, jotta asiakkaat saavat tarpeelliset tiedot päätöksen perusteluista ja mahdollisuudesta oikaisuun. Muutoksenhakumenettely edellyttää tarkempaa ohjeistusta; ks. 15 § liittyvät kommentit.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävästä maksusta on hyvä säätää kootusti yhdessä pykälässä. Maksun soveltaminen laajenee huomattavasti, ja koskee jatkossa kaikkia terveydenhuollon itsenäisiä vastaanottoja. Samalla myös maksun perimättä jättämisen ehtoja laajennetaan; Asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseksi, tulee pykälässä tai perusteluissa olla esitetty, mitä tarkoitetaan hyväksyttävällä syyllä tai kohtuuttomalla tilanteella, jossa maksu tulee jättää perimättä. Esimerkiksi perustelumuiotiossa mainittu ”vaikea elämäntilanne” vaatisi selkeämpää kansallista ohjeistusta.

5 § Maksuttomat terveystalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Maksuttomien terveystalveluiden määrittely selkiyttää nykytilannetta, joten muutos on perusteltu. Pykälässä säädetään maksuttomista todistuksista ja lausunnoista; samassa yhteydessä olisi hyvä mainita, että pitkäaikaisen laitoshoidon maksu sisältää terveydenhuollon ammattihenkilön antaman todistuksen tai lausunnon maksun.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Toimeentulotuella maksettujen asiakasmaksujen, hammashuollon asiakasmaksujen sekä kotisairaanhoidon ja kotisairaalahoidon asiakasmaksujen huomioiminen maksukaton kertymisessä kohentaa heikossa taloudellisessa asemassa olevien pitkäaikaissairaiden taloutta ja vähentää byrokratiaa. Maksukaton seuranta jää edelleen asiakkaan vastuulle. Ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

Laissa tulisi säätää täsmällisesti, milloin on se ajankohta, kun palveluntarpeen pitkäaikaisuutta arvioidaan. Laissa olisi edelleen säilytettävä mahdollisuus jättää pitkäaikaisen laitoshoidon maksu määräämättä, kun arvioidaan potilaan laitoshoidon päättyvän parin kuukauden sisällä.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Ei lausuttavaa.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Viittaukset etuoikeutettujen tulojen osalta tuloverolain 92 §:ään ovat perusteltuja. Laissa on myös hyvä olla täsmennettynä, ettei kertaluonteisia tuloja oteta huomioon tulona pitkäaikaisen hoidon maksuissa.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Lakiesitykset edunvalvojan palkkion ja asumismenojen vähentämisestä maksun määräämisen perusteena olevista tuloista ehkäisevät mielenterveyskuntoutujien joutumista velkakierteeseen. Mielenterveyskuntoutujien hoidon ja kuntoutumisen takia on tärkeää, että asunto säilyisi pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Kela maksaa asumistukea 9 kuukautta laitoshoidossa olevalle perustellusti. Toivottavaa olisi, että asumismenoja voisi hyväksyä tämän ajan tulojen vähennyksenä. Asunto mahdollistaa kotilomat, jotka ovat kuntoutumisen takia tärkeitä. Kun asunto annetaan pois, vuokrataan usein varasto asiakkaan tavaroille. Varaston vuokran kohtuulliset kustannukset tulisi hyväksyä määräjän tuloista tehtävänä vähennyksenä pitkäaikaisessa laitoshoidossa.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Ehdotettu sisältö tulee lisäämään merkittävästi muutospäätöksiä. Perhehoidon asiakkaan itsensä maksamien kulujen sekä kulukorvausten piirissä olevien kulujen määrittelyä tulee tarkentaa.

10 e § Jatkuva ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Ei lausuttavaa.

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Ei lausuttavaa.

10 g § *Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Ei lausuttavaa.

10 h § *Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice*

Lainsäätäjän tulee tarkentaa kohtuullisen maksun määritelmää. Käytännön ongelmaksi saattaa muodostua, että tukipalveluita ei saa sisällytettyä kirjattuun asiakassuunnitelmaan, vaan ne ostatetaan asiakkaalla erillisenä (ulkopuolisena) palveluna.

10 i § *Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog*

Ei lausuttavaa.

10 j § *Maksun määrittäminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift*

Lakiesitys on hyvä. On tärkeää säilyttää mahdollisuus vaikuttaa asiakassuunnitelmalla maksun määrittämiseen, kun erilaisten asiakkaiden hoidon ja kuntoutumisen tarpeet sekä niiden toteutuminen vaihtelevat.

10 k § *Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften*

Lakiesityksessä tulisi täsmentää, että palvelun keskeytyminen yli viideksi päiväksi ja kuukausimaksun perimättä jättäminen viittä päivää ylittävältä osalta, koskee myös pitkäaikaista laitoshoidoa. Mielenterveyskuntoutujat siirtyvät laitoshoidosta palveluasumiseen suunnitelluille harjoittelujaksoille ja palaavat takaisin laitoshoidon, kunnes harjoittelujen jälkeen siirtyvät palveluasumiseen. Tulisi myös harkita voisiko ”viiden päivän säännön” poistaa tilanteissa, joissa on kyse asumisharjoittelusta ja kuntoutumisesta? Tällöin sairaanhoitopiiri maksaisi palvelukotimaksun ja perisi kunnalta edelleen potilaan hoidosta maksun.

11 § *Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift*

Lakiehdotuksessa alentamis- tai perimättä jättämisvelvoitetta ei laajenneta koskemaan tasamaksuja, mutta nykyllä sääntöön mukaisesti kunta/kuntayhtymä voisi itse päättää ottaako periaatteen käyttöön myös tasamaksuissa. Ehdotus on tältä osin kannatettava, sillä velvoitteen laajentaminen koskemaan myös tasasuuruksia maksuja aiheuttaisi merkittäviä hallinnollisia kustannuksia ja tulovähennyksiä kunnissa ja kuntayhtymissä.

Toisaalta nykykäytännön jatkaminen asettaa eri alueiden asukkaat edelleen eriarvoiseen asemaan, kun osa alueista laajentaa käytännön koskemaan myös tasasuuruksia maksuja.

Muilta osin ehdotetut muutokset selkiyttävät nykyisen lain soveltamiskäytäntöä.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

Lakiluonnoksen 13 §:n 2 momentti on tärkeä muutos tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi.

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Ei lausuttavaa.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Lakiesitys on tarpeellinen 11 § takia.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Oikaisuvaatimuksen voi jatkossa tehdä myös yksittäiseen laskuun. Oikaisuvaatimus laskusta tehtäisiin perustelumuistion mukaan sille toimielimelle, joka vastaa palvelun järjestämisestä kunnassa (ja kuntayhtymässä); käytännössä hallitukselle. Toisaalta 11 §:ssä todetaan että maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva asia tulee vireille lähtökohtaisesti asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta, joka voi olla suullinen tai kirjallinen.

On olemassa riski, että nämä kaksi muutoksenhakuun liittyvää asiaa sekoitetaan keskenään, ja yhtymähallituksen käsittelyyn lähetetään oikaisuvaatimuksia, jotka ovat sisällöltään maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevia. Sekaannusten välttämiseksi on jo säädöstekstissä tai perusteluissa otettava kantaa näiden asioiden erottamiseen toisistaan; missä tilanteissa laskulle voi vaatia oikaisua hallitukselle osoitetulla oikaisuvaatimuksella ja missä tilanteissa riittää suullinen tai kirjallinen yhteydenotto asiakaslaskutusyksikköön tai sosiaalityöntekijälle.

Lisäksi tulee ottaa huomioon, että muutoksenhaun laajentaminen aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia kunnissa ja kuntayhtymissä.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Ei lausuttavaa.

Mäkiranta Tero
Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä - talousjohtaja